

Důvodová zpráva

Stručná anotace, shrnutí

V této důvodové zprávě předkládá Rada města Olomouce na vědomí „Studii vyhodnocení dopadů povodně ze září 2024“, která měla za cíl rozpracovat dopady této povodně, vyhodnotit příčiny zaplavení jednotlivých lokalit, posoudit funkčnost stávajících protipovodňových opatření a v případě možnosti navrhnout opatření realizovatelná v krátkodobém horizontu na maximální omezení rozlivu vody při podobných vodních stavech do zastavěné části města. Dále je v důvodové zprávě uveden další postup za účelem nalezení možných protipovodňových opatření městské části Chomoutov.

Text důvodové zprávy

V září 2024 zasáhla město Olomouc povodeň, která se dá zařadit jako třetí nejvyšší z hlediska dosažené výšky hladiny naměřené na hlásném měrném profilu na řece Moravě na Nových Sadech. Díky úrovni dokončených protipovodňových opatření se jedná o první skutečně významnou povodeň, která v Olomouci nezanechala výrazné materiální škody mimo lokality, kde protipovodňová opatření ještě nebyla realizována.

Důsledkem povodně došlo na území města Olomouce k narušení dopravní infrastruktury v zasažených lokalitách a dále k narušení funkce bydlení. Zasaženy povodní byly lokality Chomoutov, Černovír a Holice. V Chomoutově došlo k zaplavení domů v několika nejnižší položených ulicích. V městských částech Černovír a Holice se jednalo o zaplavení zahrádkářských osad, kde byly povodní zasaženy sklepy nemovitostí, zahrádky včetně zahradních chatků. Celkem bylo zasaženo 223 nemovitostí v městských částech Chomoutov, Černovír a Holice a dále 3 nemovitosti podnikatelských subjektů v Chomoutově.

Cílem „Studie vyhodnocení dopadů povodně ze září 2024“ (příloha č. 1 DZ) bylo na základě souhrnné zprávy o povodni (zpracované odborem ochrany MMOI), obchůzkami území zasažených povodní a jednání s přímými účastníky povodně (členy zasahujících složek, provozovatelem kanalizace, Povodí Moravy s. p., KMČ, místními občany), detailně rozpracovat dopady povodně, posoudit funkčnost stávajících protipovodňových opatření a pokud možno navrhnout opatření, která by bylo možné realizovat v krátkodobém horizontu a to hlavně pro nejvíce zasaženou městskou část Chomoutov na úroveň alespoň povodně ze září 2024 (deseti až dvacetileté povodně).

Ze zpracované studie vyplývá další doporučený postup, a to:

- v centru Olomouce, kde jsou již z větší části dokončená protipovodňová opatření, by bylo vhodné doplnit vytipovaná protipovodňová opatření na ČOV a odlehčovacích komorách na veřejné jednotné stokové síti. Tato opatření zahrnout do plánu obnovy veřejné kanalizace města Olomouce s vysokou prioritou,
- v případě ochrany nejvíce postižené místní části Chomoutova zvážit realizaci jednotlivých variant protipovodňových ochranných území, dle dříve zpracovaných studií (na úroveň padesáti až stoleté povodně), s ohledem na možnosti financování těchto opatření a vyřešení majetkoprávních vztahů v území,
- alternativou k dříve zpracovaným studiím může být ideový návrh protipovodňové

ochrany, vycházející z předkládané studie, který sice nezajistí tak vysokou míru ochrany území, ale může zajistit alespoň ochranu částečnou na úroveň loňské povodně (deseti až dvacetileté povodně), za podstatně nižších investičních nákladů a výhledově tuto úroveň ochrany posílit vybudováním obtokového průlehu. Ideový návrh protipovodňové ochrany na úroveň povodně ze září 2024 z této studie (příloha č. 2 DZ) je v případě seriózní úvahy potřeba ještě prověřit pomocí matematického simulačního modelu pro simulace neustáleného nerovnoměrného proudění včetně alespoň částečné aktualizace digitálního modelu terénu, zejména pak s doplněním již realizovaných terénních úprav hrází, rešerší geologických a hydrogeologických poměrů a odhadu investičních nákladů,

- dalšími důležitými opatřeními v Chomoutově jsou i úpravy stávající kanalizace, zejména doplnění šoupátek i zpětných klapek a dále pročištění stávajícího koryta Častavy.

Po nejničivější povodni roku 1997 byla navržena prstencová ochrana městské části Chomoutov, která spočívala ve vybudování vysokých ochranných hrází okolo celé zástavby Chomoutova, ta však dále nebyla doporučena a to nejen kvůli tomu, že investiční náklady výrazně převyšovaly uchráněné hodnoty, ale hlavně nebylo zaručeno, že vlivem propustného podloží nebude nadále docházet k zaplavování území uvnitř ochranných hrází.

Proto byl dále navržen princip částečného ohrázení zástavby v kombinaci s obtokovými průlehy. S tímto principem byly dále rozpracovány 3 varianty:

- 2009 – Návrh protipovodňových opatření v Olomouci – Chomoutově realizovatelných v krátkodobém horizontu (Pöyry Environment a.s.), objednatel studie statutární město Olomouc,
- 2014 – Morava, ř. km 235,400 – 247,400 – Přírodě blízká opatření (Sweco Hydroprojekt a.s.), objednatel studie Povodí Moravy s.p.,
- 2025 – Studie vyhodnocení dopadů povodně ze září 2024 (Aqua Procon s.r.o.), objednatel studie statutární město Olomouc.

Odbor ochrany dále (nad rámec studie) nechal zpracovat propočet odhadů investičních nákladů variant PPO pro Chomoutov (viz následující tabulka), kdy historicky zpracované studie (z roku 2009 a 2014) byly přepočítány na úroveň cenové hladiny letošního roku.

Srovnání odhadů investičních nákladů protipovodňových opatření Chomoutova dle zpracovaných studií

- pro srovnání byly náklady přepočítány pomocí cenových ukazatelů RTS z roku 2009/2014 oproti roku 2025

Název studie		Návrh protipovodňových opatření v Olomouci – Chomoutově realizovaných v krátkodobém horizontu	Morava, ř.km 235,400-247,400 - přírodě blízká protipovodňová opatření	Studie vyhodnocení dopadů povodně ze září 2024
Zpracovatel		Pöyry Environment a.s	Sweco Hydroprojekt a.s	AQUA PROCON s.r.o.
Datum zpracování		červen 2009	červen 2014	
Stupeň ochrany		Q50-Q100	Q100	cca Q10 až Q20 (úroveň povodně ze září 2024)
Investiční náklady bez DPH	Hráz	24 925 320 Kč	bez hráže	77 139 360
	Průleh	431 443 530 Kč	1 283 833 200 Kč	bez průlehu
Poznámka k ceně, rozdíl v řešení		* Uvažovány pouze zemní hráže, bez žlb. zdí, vypouštěcích objektů, opatření na kanalizaci. Není uvažována oprava stávající hráže v jižní části Chomoutova. Není třeba dovoz a nákup zemin. Je zahrnuta rezerva 10%	* přírodně blízké opatření, severovýchodní a jihozápadní průleh, revitalizace soutoku Trusovky a Moravy, přemístění MVE Oskava, bez ohrázení Chomoutova	* V nejužších místech uvažovány žlb. zidky, (dražší než zemní). Počítáno s nákupem a dovozem zemin. Součástí vypouštěcí objekty, opatření na kanalizaci a objekt pro zahrazení propustku v Horce nad Moravou

První varianta z roku 2009 navrhuje protipovodňovou ochranu spočívající v kombinaci částečného ohrázování zástavby a obtokového průlehu v severovýchodní části Chomoutova s ochranou území na přibližně padesátiletou povodeň. Po přepočtení na úroveň cenové hladiny letošního roku, se odhady investičních nákladů na tuto variantu pohybují okolo 450 mil. Kč. Jedná se však spíše o technické řešení, na které v minulosti nebylo možné čerpat dotaci z Operačního programu Životního prostředí, kde je podmínka přírodě blízkých opatření.

Druhou variantu nechal zpracovat správce toku Povodí Moravy s.p. v roce 2014, kde byl požadavek na studii s přírodě blízkými opatřeními v území. Studie navrhuje vybudování dvou obtokových průlehů (v jihozápadní a severovýchodní části Chomoutova), revitalizaci soutoku Moravy a Trusovického potoka, přemístění malé vodní elektrárny a další přírodě blízká opatření, bylo by také nutné vybudovat tři nové mosty, studie neuvažuje o ohrázování stávající zástavby. Zajištěna by byla ochrana území až na úroveň stoleté povodně a bylo by možné čerpat dotaci z OPŽP. Avšak z hlediska majetkoprávního, projekční přípravy se jedná o nejsložitější variantu a investiční náklady přesahují 1,2 mild. Kč.

Poslední varianta vychází z předkládané studie vyhodnocení dopadů povodně. Již zmíněný ideový návrh (příloha č. 2 DZ), spočívá v částečném ohrázování zástavby na úroveň povodně ze září 2024 (deseti až dvacetileté povodně), kdy v budoucnosti by bylo možné dobudovat obtokový průleh a dosáhnout tak ochrany této městské části až na úroveň stoleté povodně. Snahou je, co nejvíce využít retenční možnosti okolní krajiny. Odhad investičních nákladů navržené varianty je přibližně 77 mil. Kč (ohrázování, bez obtoku). Je však ještě nutné ideová opatření této varianty detailně posoudit pomocí povodňového matematického simulačního modelu. Dále zpracovat celkovou rešerši stávajících hrází, geodeticky zaměřit některé hráze, včetně významného přítoku řeky Moravy Častavy, prověřit možnosti obnovení původních selských hrází, posoudit různé možné povodňové scénáře a navrhnout nejvhodnější protipovodňová opatření.

Součástí dalších kroků je svolání veřejného projednání ideového návrhu protipovodňových opatření navrženého ve studii vyhodnocení dopadů povodně v městské části Chomoutov. Za účasti Komise městské části Chomoutov a místních obyvatel se město bude snažit nalézt shodu na navržených protipovodňových opatřeních. Pokud zde bude vůle i ohledně případných majetkoprávních vypořádání (některé hráze a opatření budou zasahovat do soukromých pozemků), bude následovat zadání „Předprojektové přípravy a výpočtů variantních návrhů protipovodňové ochrany realizovatelných v krátkodobém horizontu pro Olomouc – Chomoutov“.

Snahou je nalézt, co nejjednodušší majetkoprávní řešení, za co nejnižší možné náklady, avšak s účinností alespoň na úroveň loňské povodně (deseti až dvacetileté povodně), kdy v budoucí etapě by bylo možné dobudováním obtokového průlehu dosáhnout úrovně protipovodňové ochrany až na stoletou povodeň.

Přílohy

Příloha č. 1: Studie vyhodnocení dopadů povodně ze září 2024 (elektronicky)

Příloha č. 2: Ideový návrh PPO pro Chomoutov (elektronicky)